

РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ СФЕРИ ОБІГУ

В статті розглянуто економічні аспекти розвитку інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання сфери обігу. Визначено пріоритетні шляхи розвитку інфраструктурної складової суб'єктів та способи оцінки ефективності капітальних вкладень.

Ключові слова: інвестування, ефективність, фінансування, витрати, обіг.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Процес становлення сфери обігу на сучасному етапі визначається позитивною динамікою росту у порівнянні із попереднім роком (110,1%). Проте спостерігаються тенденції щодо укрупнення суб'єктів й збільшення об'ємів їхньої діяльності, що в свою чергу обумовлює появу достатніх фінансових ресурсів для інвестування інфраструктурного розвитку [1; 6; 9].

Разом з тим, у цей час інвестування об'єктів інфраструктури ринку проводиться в обмежених об'ємах і спрямоване в своїй більшості на відновлення зношеного технологічного обладнання, що не може вирішити проблему модернізації суб'єктів та об'єктів на сучасній основі [1].

На тлі швидкого розвитку конкурентного середовища в сфері обігу, її суб'єктам стає все складніше забезпечувати стабільність існуючих ринкових позицій, без відповідної технічної реконструкції, модернізації й переозброєння об'єктів інфраструктури, що задовольняло б вимоги ринку.

Це обумовлює актуальність розвитку матеріально-технічної бази суб'єктів сфери обігу у зв'язку з необхідністю освоєння додаткових матеріальних та фінансових потоків за участю торгово-посередницьких структур.

На нашу думку, вирішення цього завдання можливо лише при ефективному використанні інвестиційного потенціалу суб'єктів сфери обігу і на сам період торгівлі, а також суміжних з нею галузей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо тенденцій розвитку інвестиційної діяльності суб'єктів сфери обігу в сучасній економіці розглядаються в наукових роботах як українських так і зарубіжних вчених, а саме: О. Василюк, А. Гойко, Б. Заблоцького, Б. Кваснюка, О. Кириленко, А. Мазаракі, А. Поддєрьогіна, В. Точиліна, Х. Фрімена, Л. Соті, С. Глазьева та інших, проте ці думки часто неоднозначні та потребують додаткового вдосконалення.

Мета та завдання статті. Дослідження інструментів інвестиційної діяльності суб'єктів сфери обігу в системі загальних фінансових відносин, як складової фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

Виклад основного матеріалу. Підвищення ефективності використання інвестиційного потенціалу припускає активізацію інвестиційної діяльності, основні напрями якої повинні враховувати: розвиток досліджень на інвестиційному ринку; вдосконалення інвестиційного аналізу для прийняття відповідних рішень; вдосконалення процесу планування інвестиційної діяльності та визначення перспектив розвитку; оптимізацію джерел формування інвестиційного капіталу, а також оптимізацію вибору способів інвестування та оцінку їх ефективності [4; 5; 6].

Варто враховувати, що інвестиційні завдання є достатньо специфічними, оскільки мають здійснюватись протягом усього періоду фінансування діяльності, де першочергову

увагу слід приділити аналізу потенціалу інвестиційного розвитку, його обґрунтуванню і розробці інвестиційного бізнес-проекту.

На нашу думку, доцільним є детальна розробка проектів, що містять конкретизацію впливу на ринок за допомогою розширення інвестиційної діяльності і оцінки гнучкості його реагування на зміну кон'юнктури, що обумовлює важливість проведення аналізу діяльності всіх учасників системи фінансових і товарних відносин, а також визначення прогнозних оцінок впливу.

Разом з тим, за результатами аналізу найбільш прийнятними можуть бути наступні узагальнені рішення, що формуються в залежності від результатів дослідження:

- закрити й ліквідувати окремі елементи основних засобів як неефективні;
- законсервувати складські та інші приміщення, що не відповідають критерію ефективності використання;
- передати частину наявних ресурсів у користування іншим суб'єктам господарювання;
- проводити політику поступового скорочення зайвих активів;
- зберегти активи на поточному рівні та розширити об'єм реалізації [3; 7; 8].

Не менш важливим напрямком досліджень на ринку інвестицій виступає аналіз витрат обігу, що дає можливість виявити фактори впливу як на самі окремі елементи ресурсів, так і в організаціях суміжних галузей: роздрібній торгівлі, транспортного господарства, сфери послуг тощо.

Слід зазначити, що лише деякі суб'єкти сфери обігу активізували свою інвестиційну діяльність, проте переважна більшість підприємств воліють направляти тимчасово вільні кошти не на розвиток об'єктів інфраструктури ринку, а на поповнення власних оборотних активів [1].

Ми думаємо, що глибина й ступінь деталізації інвестиційного аналізу залежить, у першу чергу, від величини ресурсів, що інвестуються, і очікуваної віддачі від їхнього використання, а також часового фактору, що потребує аналізу об'єкта інвестування та часу необхідного для ухвалення рішення.

Незалежно від сфери ділової активності потенційного емітента, на нашу думку, його аналіз можна здійснювати за допомогою загального підходу, проте у ряді випадків, можливість використання різних методів інвестиційного аналізу повинна обумовлювати специфіку господарської діяльності підприємства-емітента.

Суть цього підходу полягає в послідовній деталізації й звуженні сукупності підприємств-емітентів в діяльність яких передбачається інвестування, до вибору конкретного підприємства на основі вивчення фінансового стану й перспектив розвитку.

У свою чергу ми можемо визначити наступний алгоритм прийняття інвестиційних рішень:

- 1) формування сукупності потенційних об'єктів інвестування, які групуються в залежності від напрямку їх діяльності;
- 2) проведення загальної оцінки інформаційної бази по об'єктах інвестування та визначення найбільш перспективних з точки зору формування інвестиційного портфелю;
- 3) здійснення оцінки фінансово-економічного потенціалу через дослідження результативних показників діяльності;
- 4) проведення аналізу перспектив розвитку об'єктів інвестування з наступним відбором найбільш переважних підприємств;
- 5) здійснення оцінки виробничо-технологічного, кадрового, збутового потенціалу та кінцевий відбір суб'єкта інвестування.

Таким чином, ми можемо констатувати, що запропонований алгоритм визначення суб'єкта інвестування передбачає ґрунтовне дослідження всієї сукупності суб'єктів підприємництва та подальше їх ранжування за ознаками перспективності. Ця методика є достатньо трудомістка, проте забезпечує найбільш

оптимальне визначення переваг майбутнього фінансового і реального інвестування, що у свою чергу є основою для вдосконалення процесу планування інвестиційної діяльності, основним критерієм якого повинна стати оцінка гарантії повернення вкладених ресурсів.

Тут доречно акцентувати увагу на тому, що на стадіях планування інвестиційної діяльності часто виникають питання правильного обліку коштів, спрямованих на капітальне будівництво.

Так, витрати спрямовані на продовження термінів служби елементів основних засобів доцільно відносити до складу капітальних вкладень, поточні витрати з ремонту техніки до виробничих.

У зв'язку із цим, на нашу думку, варто розрізняти капітальні вкладення й поточні виробничі витрати.

Однак практика показує, що суб'єкти сфери обігу товарів через гострий дефіцит фінансових ресурсів на капітальне будівництво здійснюють заміну обладнання тільки після повного його зносу, що і обумовлює значимість проведення досліджень в галузі вивчення способів фінансування капітальних витрат.

Важливу роль у розвитку інвестиційної діяльності суб'єктів сфери обігу ми відводимо також оптимізації джерел фінансування інвестицій.

Відомо, що в цей час зростання та формування мережевих підрозділів підприємств суб'єктів сфери обігу здійснюється, в основному, за рахунок внутрішніх інвестиційних ресурсів.

Одним з варіантів вирішення проблеми пошуку нових джерел фінансування інвестиційної діяльності суб'єктів сфери обігу, на нашу думку, може стати розвиток лізингових операцій як особливої форми фінансування інвестицій.

Разом з тим, практика свідчить, що ймовірність одержання товарних кредитів від закордонних постачальників обладнання значно вища, тоді як на внутрішньому ринку існує вимога стовідсоткової гарантії, що на нашу думку, пов'язано зі сформованою специфікою розвитку внутрішнього інвестиційного ринку, а також з особливостями оперативного й фінансового лізингу.

Разом з тим, на вибір способів інвестування і оцінку показників ефективності впливають особливості формування й використання торговельного або комерційного капіталу, що функціонує в сфері обігу, а особливо оптовій торгівлі.

У зв'язку із цим, ми вважаємо, що напрямки його використання повинні містити в собі складові, що мають позитивно сприяти:

- розвитку виробництва – через попередню оплату вартості забезпечувати авансування виробництва товарної продукції;
- розвитку транспортного й складського господарства – за рахунок створення комплексних центрів з обслуговування вантажних терміналів та центрів;
- розвитку споживання товарів – через впровадження прогресивної технології організації діяльності підприємств, що здійснюють гарантійне та додаткове, післяпродажне обслуговування товарної продукції і інше.

Таким чином, головним напрямком використання торговельного капіталу, в його широкому розумінні, полягає саме в розвитку інфраструктури торгової галузі, а виходячи з основної стратегічної мети функціонування суб'єктів сфери обігу, одним з головних критеріїв ефективності використання фінансових ресурсів є норма прибутку, яку слід розглядати у співвідношенні як із розміром інвестиційного капіталу, так і строком його окупності.

Таким чином, приватні показники оцінки ефективності інвестицій будуть мати особливу специфіку, що обумовлено галузевою приналежністю суб'єкта.

Так, для підприємств торгової галузі такими показниками можуть виступати: зміна обсягів реалізації, фінансовий результат від використання торговельних площ та технічної реконструкції об'єктів, що є наслідком капітального інвестування, показників зменшення

витрат обігу, приросту продуктивності праці та ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єкта в цілому.

Для оптових торгових підприємств, що використовують значне складське господарство, приватними показниками ефективності вибору варіантів фінансування капітальних вкладень виступає рівень технічної озброєності, що має враховувати систему автоматизації обробки інформації, доставки товарно-матеріальних ресурсів, ступінь автоматизації господарських процесів та інше. Разом з тим, на нашу думку, особливу увагу при цьому слід приділити саме показникам економічного ефекту, отриманого від організації технологічної системи діяльності, зміни та вдосконалення системи обліку товарно-матеріальних ресурсів, їх відвантаження тощо.

У цілому, оцінка дослідження ефективності варіантів капітальних вкладень повинна бути спрямована на пошук оптимальних рішень з врахуванням специфіки діяльності суб'єкта підприємництва, доцільності здійснення капітальних вкладень у різні сфери, де особливу увагу слід приділити саме реальному фінансовому стану суб'єкта і можливостям позитивного ефекту від здійснення вкладень в капітальне будівництво.

Висновки. На нашу думку, узагальнення результатів такої оцінки дозволить зробити економічно обґрунтовані висновки про доцільність залучення додаткових фінансових ресурсів для забезпечення розвитку складових інфраструктури суб'єктів сфери обігу.

Список використаних джерел та літератури:

1. Гончаров А. Б. Інвестування: Навч. посіб. / А. Б. Гончаров. – Х.: ІНЖЕК, 2004. – 240 с.
2. Грицаєнко І. А. Економічний прагматизм як домінанта інвестиційної політики України в інтеграційних процесах / І. А. Грицаєнко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 2(80). – С. 4-13.
3. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізм і форми розвитку: Монографія. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. – 397 с.
4. Інформація Державного комітету статистики України про інвестиційну діяльність суб'єктів господарювання за сферами діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
5. Кузнєцова А. Я. Фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності: Монографія. – Львів: Львів. банків. ін-т НБУ, 2005. – 320 с.
6. Лук'яненко Д. Г., Мозговий О. М., Губський Б. В. Міжнародна інвестиційна діяльність: Підручник / За ред. Д. Г. Лук'яненка. – К.: КНЕУ, 2003. – 387 с.
7. Микитюк П. П. Аналіз впливу інвестицій та інновацій на ефективність господарської діяльності підприємства: Монографія. / П. П. Микитюк. – Тернопіль: Економічна думка, ТНЕУ, 2007. – 296 с.
8. Рогач О. Міжнародні інвестиції: Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: Підручник. – К.: Либідь, 2005. – 720 с.
9. Шарп У. Інвестиції: [пер. с англ.] / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейли. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 1024 с.

ТКАЧЕНКО С.А. РАЗВИТИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ СФЕРЫ ОБРАЩЕНИЯ

В статье рассмотрены экономические аспекты развития инвестиционной деятельности субъектов хозяйствования сферы обращения. Определены приоритетные пути развития инфраструктурной составляющей субъектов и способы оценки эффективности капитальных вложений.

Ключевые слова: инвестирование, эффективность, финансирование, расходы, оборот.

TKACHENKO S.O. THE DEVELOPMENT OF INVESTMENT ACTIVITY OF CIRCULATION AREAS

The article considers the economic aspects of the investment entities sector turnover. Establishes the priorities for the infrastructure component of the ways of business and ways to assess the effectiveness of capital investments.

Keywords: investment, efficiency, financing costs, circulation.